

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CZV

Student: Aneta SÝKOROVÁ

Obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Název práce v českém jazyce:

Žánrové preference žáků mladšího školního věku s ohledem na genderové hledisko

Název práce v anglickém jazyce:

Genre preferences of pupils according to gender

Vedoucí práce: PhDr. Veronika Laufková, Ph.D.

Oponent práce: prof. PhDr. Dagmar Mocná, Csc.

Diplomová práce Anety Sýkorové svědčí o autorčině upřímné snaze motivovat děti k četbě, v níž spatřuje důležitý nástroj osobnostního rozvoje. Cestu k tomu vidí mimo jiné ve výběru vhodných titulů, takových, jež mají potenciál dětského čtenáře spontánně zaujmout, aniž by jim je někdo musel „vnucovat“. Cílem její práce se proto stal výzkum toho, jaké knihy si zvolí žáci mladšího školního věku, pakliže jim bude bez předchozích usměrňujících komentářů předložen žánrově a námětově pestrý vzorek děl. Zajímalo ji rovněž, do jaké míry se volba současných dětí bude shodovat s výzkumy uskutečněnými v roce 2003 a v roce 2014, a dále pak do jaké míry se volba dětí bude shodovat s oceněnými tituly.

Teoretická část práce je poměrně rozsáhlá a přehledně strukturovaná. Autorka vychází z relevantní literatury, jejíž obsažený seznam svědčí o tom, že se nespokojila se základními tituly, ale že zejména k některým literárním žánrům prostudovala i speciálnější literaturu. V teoretické části nechybí žádné pro výzkum podstatné téma, takže vytváří solidní základ pro praktickou část práce.

Tu si diplomantka opět dobře rozvrhla, uvážlivě promyslela průběh výzkumu a stanovila si splnitelné cíle.

Pro validitu získaných výsledků byl podstatný výběr titulů do výzkumného vzorku; šlo přitom o nejzranitelnější část celého projektu, zejména kvůli možným střetům uplatněných hledisek. Např. pakliže chtěla diplomantka podstatným způsobem pracovat s oceněnými tituly, nemohla zároveň docílit toho, aby byl výzkumný vzorek žánrově vyvážený. To není z mé strany výtkou, neboť volba výzkumného vzorku je vždy nutně výsledkem kompromisu. Na druhou stranu se nemohu ubránit dojmu, že zařazení tří mimořádně úspěšných titulů (Harry Potterk, Prašina a Deník malého poseroutky) mohlo získaná data poněkud zkreslit. Rovněž si kladu otázku, zda je možno se čtenáři 2.-5. ročníku základní školy pracovat jako s homogenní čtenářskou skupinou. To však už je rozhodnutí, týkající se samotné koncepce výzkumu, nejen výběru titulů.

Podstatnou součástí každého výzkumu je interpretace jeho výsledků. Jde také o část nejnáročnější, neboť vyžaduje jistou zkušenost, kterou studenti vesměs nemají, neboť jde většinou o jejich první realizovaný výzkum. Nicméně diplomantka to podstatné, co data jejího výzkumu přinesla, dobře rozpoznala a výstižně interpretovala.

Osobně za nejzajímavější považuji výsledky týkající se genderových preferencí. Zatímco dřívější výzkumy víceméně potvrzovaly předpokládané významné odlišnosti mezi četbou chlapců a dívek, diplomantčin průzkum je ukázal v mnohem menší míře. A nejde přitom jen o nezáměr dívek o milostné romány, to se v předpubertálním věku dá předpokládat. Pozoruhodná je spíše výrazná

preferenci fantasy a hororů u dívek, zatímco podle starších výzkumů by měly mít v oblíbenosti příběhy o zvířatech a pohádky a pověsti. I když při vyhodnocování výsledků musíme mít neustále na paměti omezenou reprezentativnost autorčina výzkumu, zdá se, že se čtenářstvím dívek mladšího školního věku se skutečně něco děje: i ony mají rády příběhy akční, napínavé a odehrávající se ve fantastických světech. To, v čem čtenářství chlapců podle diplomantčina průzkumu zůstává specifické, je obliba naučné literatury, zejména pak té, jež je spjata s technikou. Knihy encyklopedického typu však vesměs nejsou krásnou literaturou; v ní, jak se zdá, se tedy genderové preference začínají stírat. Bylo by samozřejmě zajímavé na uvedený výzkum navázat a zjistit, jak je to s genderovými preferencemi u pubertální mládeže. Standardní předpoklad by byl, že v této vývojové fázi se genderové rozdíly projeví mnohem intenzivněji. Ale co když tomu tak není? Zde se otevírá prostor pro další výzkumy.

Připomínka spíše formálního rázu:

V soupisu titulů zařazených do výzkumu (s. 55-57) není ve všech případech uveden rok prvního (českého) vydání díla. Jednotlivé tituly se tak od sebe svým stářím liší mnohdy mnohem více, než jak to z diplomantčiny tabulky vypadá. Na samotném zjištění, že děti jednoznačně preferují díla současných autorů, by to ovšem nic nezměnilo.

Závěr: Diplomovou práci Anety Sýkorové hodnotím jako velmi solidně a zodpovědně zpracovanou. Oceňuji autorčin nefalšovaný zájem o zkvalitnění dětského čtenářství a potřebu něco pro to udělat – například věnovat větší péči třídním knihovničkám, jak diplomantka opakovaně zdůrazňuje. Její práce rozhodně nevznikla jen kvůli získání magisterského titulu, nýbrž z autentické potřeby dozvědět se, jaké jsou čtenářské zájmy jejich budoucích žáků, jaké jsou jejich konsekvence a jakými způsoby se to všechno dá zjišťovat. Práci plně doporučuji k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

1. Mezi oběma výzkumy, s jejichž výsledky pracujete, uplynulo 11 let, během nichž u dětských čtenářů mohlo (ale také nemuselo) dojít k proměně žánrových preferencí. Jsou výsledky Vašeho výzkumu podobnější časově bližšímu výzkumu z r. 2014, nebo se od obou výzkumů liší zhruba stejnou měrou?
2. Do jaké míry mohlo malou míru odlišnosti mezi žánrovými preferencemi chlapců a dívek ovlivnit to, že jasnými „vítězi“ výzkumného vzorku se stali Harry Potter a Prašina, tedy tituly, v nichž se vyskytují rovnou měrou chlapecké a dívčí postavy? Mohla by tato skutečnost být výrazem nějakého obecnějšího vývojového trendu v současné LPDM?

V Praze dne 13. 5. 2024

.....